

MARIJA GROŠLJEVA:

Nadi Bogadyjevi,

svoji nekdanji učenki v skromen spomin.

red sedmimi leti je prišla v I. razred licejske ljudske šole v Ljubljani. Bila je v resnici ljubeznivo, živahno, veselo, zaupljivo dekletce brez bojazni in plašljivosti — vse sama prikupljivost in otroška dražestnost.

Ni bila moja učenka tedaj, a zanimala me je. Ustavila sem jo tu in tam, jo nagovorila, se za hip pomudila pri njej, jo opazovala ter se divila odprti, še tako nedotaknjeni duši šestletne deklice. Kakšna bo, ko doraste, sem si mislila večkrat, in moja domišljija je gledala gladka pota, vsa posejana s cvetjem, vsa polna izpolnjenih hrepenenj.

V III. razred je prišla k meni.

Vojna leta so bila tedaj, ki se jih nerada spominjam. Naše duše, vse razboljene v splošni in osebni boli, niso našle tistih tesnih, iskrenih vezi, ki spajajo dušo učiteljice z otroki in obratno. Polni mučnih pričakovanj in pričakovanih muk smo začeli pouk, ga vršili brez posebnega veselja v samem izpolnjevanju dolžnosti, vsi nestrpni — in v srcu skrb za svojce na bojnem polju. —

Šolski vtiski onih let so nejasni, le površno začrtani v mojem spominu, kakor da bi jih moja duša le napol dojmila.

In vendar! Jasno vidim Nado pred seboj v 1. klopi tik sebe, oči na videz pazljive, a misli mnogokrat odsotne.

Nekoč rečem: »Spišite nalogo, pa si izberite same naslov, kar hočete, lastne doživljaje — vesele ali žalostne — o svojih igračkah, o psičku ali mačici, ki jo imate, ali slično!«

Gledale so me debelo. Nečuvveno! Kaj zahtevam od njih! Same sebi niso zaupale, da bi zmogle kaj takega! Zmajevale so z zlatimi

glavicami kakor žitno klasje v vetru ter vzdihovale in sukale peresnike, kakor bi jim bilo rešiti najtežjo uganko.

Nada pa je že imela naslov in kmalu nato nalogico, ki se je glasila tako:

Kako sem prvič nosila narodno nošo.

Bila sem stara 5 let. Oblekla sem se v narodno nošo. Jako sem bila lepa. Z očetom in mamico sem šla v Narodni dom (v Trstu) na veselico. Prodajala sem cvetke. Vsak jih je kupil.

Lepše in zanimivejše naloge sem čitala mnogokrat v naslednjih letih, a pozabila sem jih zopet. Ta pa mi je v svoji preprosti ljubkosti in otroški narodni zavesti ostala neizbrisno v spominu.

V šoli »dramatiziramo« večkrat čitana berila ter jih kot male igrice odigravamo.

Časih pa so male igralke soustvariteljice igre, sestavljajo in razpletajo večkrat suhoparno dejanje po svoje ter ga poživljajo z izrazito živo govorico in s samoniklimi dovtipi tako izvirno, da nastane nov »umotvor«.

Take igralke so seveda redke, toda resnični talenti so. In Nada je bila med njimi.

S prirodnimi kretnjami, polnimi nežnih različič, je spremljala svojo ognjevito igro in je nastopala tako gotovo — menda je bila vesela sama sebe — da ji marsikak izvežban igralec ne bi bil kos.

Kolikokrat nas je v tistih žalostnih časih, ko so se ustna odvadila smehu, prisilila k radosti, da smo za hip pozabili na breme, ki je težilo naše duše.

Minila so leta!

Naša Nadica je postala Nada — v ljubezni staršev, vzgojiteljev in prijateljc se je razvilo nežno popje v vonjiv cvet v radost vseh, ki smo jo ljubili. Ko smo preteklo šolsko leto slavili na liceju 100 letnico Napoleonove smrti, je v »Iliriji oživljeni« nastopila kot Napoleon ter z donečim glasom zaklicala: »Ilirija, vstan!...«

»Nada, lezi, da ne vstaneš nikdar več!« je skoro zatem še glasneje zaklicala usoda. Legla je. Zaman se je upiralo njeno mlado, cvetoče telo, se protivilo grozni zahtevi ter se borilo s smrtjo za življenje.

»Kako ti je, Nada?« jo je vprašal oče, ves v skrbeh za svojo ljubljenko, poln težkih slutenj.

»Dobro mi je, očka!« je zašepetala zadnji odgovor ljubljenemu očetu, a njena duša ni tedaj slutila, da umira poslednji žarek na obzorju njenega življenja, da napoči skoro večna noč. —

Ali so bile zadnje besede poslednja obzirnost do preskrbnega, jokajočega očeta, ali se ji je bližala smrt rahlo v sladki omami, brez bolečin — kdo ve? —

Vse njeno življenje je bil svetel maj, poln uresničenih otroških sanj, poln luči in toplote. Kaj bi prišlo za tem, Bog zna! Življenje je težko, luč ugasne in želje ostanejo v srcu večno žive in večno neizpolnjene. Dobro ti je, Nada! Počivaj sladko!

Srbske narodne pripovedke.

Preložil Fran Erjavec.

III.

NEZVEST TOVARIŠ.

estala sta se jazbec in lisica, da odideta skupaj na četovanje. Lisica vpraša jazbca: »Koliko spretnosti imaš, jazbeče?«

»Imam tri spretnosti,« odgovori jazbec.

»Jaz jih imam sedemnajst in sedem,« pravi lisica.

Gresta po poti, pa naletita na mrhovino, kjer so bile razpete tudi lovske pasti. Jazbec in lisica uporabita vse svoje spretnosti, da se najesta, a ne ujameta v pasti. A lisica se vendarle ujame.

»Kaj hočem sedaj, moj jazbeče?« vpraša lisica prestrašeno.

»Ne boj se ničesar!« odgovori jazbec. »Ko pride lovec, se naredi mrtvo in se niti ne gani, in lovec bo mislil, da si mrtva ter bo odpel pasti, a ti boš zbežala.«

Ko se zdani, pride lovec, da pregleda pasti. Lisica ga zapazi že od daleč in se naredi mrtvo. Lovec jo brcne z nogo, a ona se ne gane. Lovec, misleč, da je mrtva, odloži puško in plašč ter odpne pasti. Medtem lisica zbeži.

Ko se pozneje lisica in jazbec zopet snideta, pravi lisica: »Dobro spretnost si mi pokazal, moj jazbeče!«

Gresta dalje in spotoma naletita zopet na mrhovino, kjer so bile nastavljene pasti. Nesrečna lisica se zopet ujame v past.

»A sedaj, jazbeče, kaj hočem z življenjem?« vpraša lisica jazbca.